

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Olivera Milošević, Dragan Dorđević, Vlado Mareš, Tamara Skrozza, Zlatko Čobović, Zorica Višnjić, Vida Petrović Škero, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Bojan Cvejić i Jelena Petković, na sednici održanoj 26.5.2022. jednoglasno izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstom „Vredne Zuske budžet države spremanjem prestoničkih stanova“, objavljenim 3. decembra 2017. godine, portal „Dnevnik.rs“

1.prekršio je tačku 1 Odeljka IV (Odgovornost novinara) Kodeksa novinara Srbije o obavezi novinara da se suprotstavi svima koji krše ljudska prava ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje ili podsticanje nasilja,

2.prekršio je i tačku 4 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojoj novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenom poreklu.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Udruženje „Slovakinje nisu 'zuske', ni kućne pomoćnice, ni 'totice', ni 'skotice'“ obratilo se Savetu za štampu žalbom u kojoj je zatraženo da se sporni tekst ukloni sa portala, nakon što, kako je navedeno, redakcija nije odgovorila na više njihovih molbi. Kako je objašnjeno u žalbi, ovo neformalno udruženje godinama pokušava da „očisti“ medijski prostor od tekstova u kojima se pripadnice slovačke nacionalne manjine nazivaju „zuskama“ i „toticama“ i šire opasni stereotipi kojima se nacionalna pripadnost (Slovakinja) spaja sa poslom kućne pomoćnice, iako te dve stvari nisu ni u kakvoj vezi.

Redakcija portala „Dnevnik.rs“ nije ni uklonila tekst, ni odgovorila na žalbu.

Članovi Komisije za žalbe su najpre zaključili da su predstavnice slovačke nacionalne manjine imale pravo da se žale, bez obzira što je reč o neregistrovanom udurženju, jer objavljeni sadržaj povređuje prava grupe osoba, kao i svake od njih pojedinačno.

Komisija je, takođe, zaključila da su kod nas godinama postoje stereotipi na koje je ukazano u žalbi, te da se oni šire i medijima, zbog čega je važno ukazati na ovu vrstu veoma prisutne, iako često i nesvesne, diskriminacije. Stereotipi po kojima su Slovakinje vredne kućne pomoćnice dovode do stvaranja utiska da pripadnice ove nacionalne manjine obavljaju samo takve poslove i posledično, da ništa drugo ni ne mogu da rade. Ovo je, zbog takvog pisanja medija, postao gotovo opšte prihvaćen stav, a da mnogi verovatno ni nisu svesni koliko je diskriminatoran i opasan.

Poseban problem je u ovom tekstu je i upotreba termina „zuske“, koji se inače u medijima koristi, često i bez svesti o tome da je za pripadnice slovačke manjine uvredljiv. Komisija smatra da autora teksta i redakciju ne amnestira od odgovornosti to što je, ovakav tekst najverovatnije, posledica neznanja, a ne zle namere.

Po mišljenju članova Komisije, tekstom su preksene odredbe Kodeksa novinara Srbije koje se odnose na zabranu diskriminacije. U okviru tačke 1 poglavlja Odgovornost novinara prekršeno je više smernica; da je novinarska profesija nespojiva je sa širenjem bilo koje vrste: polnih, rodnih, etničkih, rasnih, socijalnih, ili verskih stereotipa, zatim da predrasude koje novinari privatno imaju, ne smeju da budu emitovane/objavljene ni u kakvom kontekstu, ni otvoreno, ni prikriveno, kao i da je nedopustivo kolokvijalno, pogrdno i neprecizno nazivanje određene grupe.

Prekršena je i tačka 4 poglavlja Novinarska pažnja, po kojoj novinar mora da bude svestan opasnosti od diskriminacije, koju mogu da šire mediji. Smernicama u okviru ove tačke precizirano je da se pripadnost određenoj etničkoj, političkoj, ideološkoj, ili nekoj drugoj grupi, kao i bračno stanje, versko opredeljenje, društveno poreklo, navodi samo u slučajevima kada je taj podatak neophodan za puno razumevanje konteksta događaja o kojem se izveštava. Takođe i da novinari moraju da izbegavaju fraze koje imaju šovinističke, seksističke, ili na bilo koji drugi način diskriminatorne konotacije, na primer: „pripadnica lepšeg pola“, „pripadnik jačeg pola“, „crnogorska lenjost“, i tome slično.

Beograd, 26.5.2022.

Predsedavajuća

Olivera Milošević